

Διερευνητική Αποστολή έναν αιρετός, έναν καλλιτέχνης

Ρόδος
χειροτεχνία 360°

Γιώργος Χατζημάρκος και
François-Xavier Richard

Μια έκδοση του
Γαλλικού Ινστιτούτου Ελλάδος

Διερευνητική Αποστολή
Ένας αιρετός, ένας καλλιτέχνης
Ελλάδα 2018-2019

Παραγωγή:
Γαλλικό Ινστιτούτο Ελλάδος
Με την υποστήριξη του Γαλλικού Ινστιτούτου του
Παρισιού και της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου

Σύνταξη κειμένων:
Marc Delalande

Μετάφραση:
Κώστας Τσιταράκης

Σε συνεργασία με το
POLAU rôle arts & urbanisme, Γαλλία

Ευχαριστίες προς τις:
Maud Le Floc'h, Τζένη Τσιροπούλου,
Κέλλυ Διαπούλη, Αλίκη Μοσχή-Gauguet

Σχεδιασμός έκδοσης - σελιδοποίηση:
Typical Organization for Standards and Order
Αθήνα

Εκτύπωση:
Εκδόσεις Dolce



Η Ρόδος απέναντι στην Ανατολή

*Η πολύ ιδιαίτερη θέση του νησιού
με συγκινεί: η Ρόδος είναι η πλήρη
της Ευρώπης. Είναι ένας τόπος
με υποσχέσεις για το μέλλον και
με μια συμβολική δύναμη. (FX)*

Ρόδος (Νότιο Αιγαίο)

Ημερομηνίες:
από 09 έως 13/06/2019

Αιρετός:
Γιώργος Χατζημάρκος
Περιφερειάρχης Νοτίου Αιγαίου

Καλλιτέχνης:
Francois-Xavier Richard
Ζωγράφος, γλύπτης και χαράκτης
με ειδικευση στη χειροποίητη
ταπετσαρία κατά παραγγελία,
Ιδρυτής του Atelier d'Offard,
Saumur, Γαλλία

Θεματική:
Διαφύλαξη και αναζωογόνηση της
χειροτεχνίας στη Ρόδο



Διερευνητική Αποστολή ένας αιρετός, ένας καλλιτέχνης

Το καινοτόμο πρόγραμμα Διερευνητική Αποστολή φέρνει σε επαφή για μια ημέρα έναν αιρετό και έναν καλλιτέχνη σύμφωνα με μια πορεία που έχει καθορίσει ο καθένας τους από πριν. Αυτά τα δημιουργικά δίδυμα φτιάχνουν δέκα εντυπώσεις, δέκα φωτογραφίες, δέκα φαντασιώσεις.

Αφού παρουσιαστούν σε δημόσιο διάλογο, θα λειτουργήσουν ως καταλύτες για ιδέες, έννοιες και τρόπους δράσης που θα μπορούσαν κατόπιν να υλοποιηθούν. Στην Ελλάδα το πρόγραμμα αυτό προτάθηκε από το Γαλλικό Ινστιτούτο και εκτυλίχθηκε σε τρεις πόλεις.

Η σύλληψη του προγράμματος έρευνας και δράσης Διερευνητική Αποστολή έγινε από την πολεοδόμο Maud Le Floc'h, διευθύντρια του κέντρου τεχνών και πολεοδομίας POLAU-rôle arts & urbanisme.



Ρόδος: η Ιαπωνία της Μεσογείου. Σχέδιο του καλλιτέχνη François-Xavier Richard



Στα σύνορα της Ευρώπης: ένα παράθυρο στην Ανατολή. Φωτογραφία του καλλιτέχνη κατά τη διερεύνησή του

Ο καλλιτέχνης François-Xavier Richard (δεξιά) οδηγεί τον αιρετό Γιώργο Χατζημάρκο (αριστερά) στην Ακρόπολη της Ρόδου





Στην κορυφή της Οδού των Ιπποτών, απέναντι
από το Παλάτι των Μεγάλων Μαγίστρων

Οι συντελεστές της συνάντησης

Ο αιρετός: *Γιώργος Χατζημάρκος*

Με καταγωγή από τη Ρόδο, ο Γιώργος Χατζημάρκος σπούδασε πολιτικός μηχανικός και κατόπιν ασχολήθηκε με την επιχείρηση της οικογένειάς του. Εκλέχτηκε στο Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Δωδεκανήσου το 1997, διετέλεσε αντιπρόεδρος του το 2001 και πρόεδρος του από το 2006 έως το 2010, οπότε και έγινε μέλος του δημοτικού συμβουλίου του Δήμου Ρόδου. Επίσης από το 2006 είναι μέλος του διοικητικού συμβουλίου του Οργανισμού Προώθησης Ροδιακού Τουρισμού. Το 2009 ήταν μέλος της 24μελούς αντιπροσωπείας της Ελλάδας στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο των Επιχειρήσεων. Έπειτα από μια υποψηφιότητα για τη δημαρχία της Ρόδου το 2010, τελικά ο Γιώργος Χατζημάρκος γίνεται Περιφερειάρχης Νοτίου Αιγαίου το 2015 και επανεκλέγεται τον Μάιο του 2019.





Ο καλλιτέχνης: *François-Xavier Richard*

Ζωγράφος, γλύπτης και χαράκτης, απόφοιτος της Σχολής Καλών Τεχνών του Angers, ο François-Xavier Richard στρέφεται αρχικά στη σκηνογραφία και την κατασκευή θεατρικών σκηνικών, κάτι που δεν θα αργήσει να τον οδηγήσει να ενδιαφερθεί για διάφορες χειροτεχνικές πρακτικές, τις οποίες επιζητεί να αναπτύξει. Τελικά, μέσα από μια σειρά απρόσμενων συναντήσεων ανακαλύπτει την ταπετσαρία με τη χρήση πλάκας, μια τεχνική που θα δουλέψει σε ένα από τα τελευταία γαλλικά εργαστήρια του είδους. Έμπειρος πια, αποφασίζει να συνδυάσει τις τεχνικές του γνώσεις και το εικαστικό του ταλέντο για να δημιουργήσει το Atelier d'Offard, το πρώτο και μοναδικό εργαστήριο ταπετσαρίας κατά παραγγελία, που συμβάλλει από τότε στην ανανέωση μιας χειροτεχνίας που είχε παραμεληθεί από τα μέσα του 20ού αιώνα στη Γαλλία.

Τα διακυβεύματα

Στο νησί του θεού Ήλιου απλώνονται παραδεισένιες παραλίες και ενώνονται με τα κρυστάλλινα, γαλαζοπράσινα νερά του Αιγαίου, ενώ πάνω από 3.000.000 τουρίστες έρχονται κάθε χρόνο να θαυμάσουν τα ίχνη που άφησε αυτό το μείγμα διαδοχικών πολιτισμών στο πέρασμα των αιώνων, από τα τάγματα των Ιωαννιτών ιπποτών και την Οθωμανική αυτοκρατορία μέχρι την ιταλική κατοχή. Η Ρόδος είναι περιοχή πλούσια όχι μόνο σε φυσικούς πόρους αλλά και σε παραδοσιακές πρακτικές. Τα χειροτεχνικά επαγγέλματα, που συνδυάζουν και τα δύο στοιχεία, έχουν κάνει ξακουστά τα νησιά της Αρχαιότητας, ιδιαίτερα για τα εκπληκτικά κεραμικά τους, παράδοση που γνώρισε νέα ανάπτυξη στον 20ό αιώνα χάρη στο ιταλικό εργοστάσιο Icaro. Σήμερα, ωστόσο, η ροδιακή χειροτεχνία κινδυνεύει να χαθεί. Τα παραδοσιακά επαγγέλματα του νησιού γνωρίζουν πραγματικές δυσκολίες στην πώληση των προϊόντων τους και στη μετάδοση της τεχνογνωσίας τους καθώς υποφέρουν από τον μαζικό τουρισμό, εξαιτίας του οποίου έχουν ελάχιστη προβολή. Οι τουρίστες τείνουν περισσότερο να καταναλώνουν φθηνά εισαγόμενα προϊόντα χαμηλής ποιότητας από καταστήματα αναμνηστικών ειδών που αφθονούν στην παλιά πόλη. Γύρω από αυτή τη διαπίστωση διαρθρώθηκε η Διερευνητική Αποστολή στη Ρόδο, φέρνοντας σε επαφή τον Γάλλο καλλιτέχνη-τεχνίτη François-Xavier Richard και τον Έλληνα αιρετό Γιώργο Χατζημάρκο, ώστε μαζί να φανταστούν πώς θα διατηρηθεί η ροδιακή χειροτεχνία, πώς θα της δοθεί νέα πνοή, προσφέροντάς της την ευκαιρία να δημιουργήσει νέους πόλους έλξης. Ο στόχος της συνάντησης ήταν να επανεξεταστεί η θέση της χειροτεχνίας ώστε αυτή να επανασυνδεθεί με την παράδοση της περιοχής και να τοποθετήσει ξανά το νησί στον πολιτιστικό χάρτη της περιοχής, προκειμένου να εκσυγχρονίσει, να διαφοροποιήσει και να κάνει ελκυστικά τα προϊόντα της τοπικής βιοτεχνίας. Μακροπρόθεσμα να προταθούν ιδέες και οράματα για το μέλλον, ικανά να (ξανα)κάνουν αυτή την περιοχή ένα λαμπρό πολιτιστικό κέντρο που θα προσελκύει καλλιτέχνες και τεχνίτες από όλη τη Μεσόγειο. Ο αιρετός, επικεφαλής της περιφέρειας



Ο αιρετός οδηγεί τον καλλιτέχνη στη Νέα Αγορά,
ένα από τα πρώτα εμπορικά κέντρα στην Ελλάδα

Νοτίου Αιγαίου, περιγράφει μια πόλη που έχασε τη γοητεία της, που μεταμορφώνεται σε πόλη-κατάστημα για τουρίστες. Διαπιστώνει ότι η παλιά πόλη χάνει την αυθεντικότητά της και επιβεβαιώνει την πρόθεσή του να αντιδράσει γρήγορα πριν η κατάσταση επιδεινωθεί ακόμη περισσότερο. Διασταυρώνοντας το βλέμμα του με αυτό του καλλιτέχνη, ο οποίος δεν επείγεται για απτά αποτελέσματα και απολαμβάνει μια μεγαλύτερη ελευθερία σκέψης, ελπίζει να βρει λύσεις για τη διαφύλαξη της ιστορίας, του πολιτισμού και της ταυτότητας της Ρόδου, που εκφράζεται κυρίως μέσα από τη χειροτεχνία. Το διακύβευμα για τον καλλιτέχνη είναι να εξερευνήσει την περιοχή με μια ευαίσθητη προσέγγιση και να συναντήσει τους ντόπιους τεχνίτες ώστε να παραδώσει μια ελπιδοφόρα πρόταση με υποθέσεις και συγκεκριμένα πεδία δράσης, την οποία θα μπορούσε να υλοποιήσει ο αιρετός έτσι ώστε να ανταποκριθεί σ' αυτό τον σημαντικότατο για την περιοχή του προβληματισμό.



Ανταλλαγή εντυπώσεων και οραμάτων
για το μέλλον στην παλιά πόλη

*Εφόσον από τη θέση μας μπορούμε
να παίρνουμε αποφάσεις, πρέπει να
δημιουργήσουμε χώρους για τη δημιουργική
κοινότητα, για την ποιοτική εργασία. (ΓΧ)*



Πέρασμα από το πάρκο του
Αγίου Ιωάννη

Ζήτησα από τον Francois-Xavier να έρθει να περπατήσει μαζί μου στο ιστορικό κέντρο της πόλης, που για μένα έχει χάσει την ψυχή του και έχει αποσυνδεθεί από την ιστορία του. Το κέντρο μοιάζει με πολυκατάστημα. (ΓΧ)



Η ανανέωση της παράδοσης

Κατά τη γνώμη μου είναι πραγματικά επείγον να εξετάσουμε την επανεκκίνηση της παράδοσης της χειροτεχνίας με την ενσωμάτωση σύγχρονων εργαλείων. (FX)

*— les artisans d'art de Rhodes
disparaissent, c'est une évidente*

Κατά τη διάρκεια της αποστολής του στη Ρόδο ο καλλιτέχνης έμεινε έκπληκτος από τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι τεχνίτες που συνάντησε. Από τις παρατηρήσεις του και τις συζητήσεις που μπόρεσε να κάνει μαζί τους, αναδεικνύει πολλά θέματα-κλειδιά: οι τουρίστες αγοράζουν όλο και λιγότερα έργα χειροτεχνίας και προτιμούν να στραφούν στα καταστήματα με αναμνηστικά είδη, ενώ παράλληλα οι ντόπιες βιοτεχνίες πασχίζουν να ανανεωθούν και υποφέρουν από τη δυσκολία συνέχισής τους από τις νεότερες γενιές. Μπροστά σ' αυτή τη διαπίστωση ο François-Xavier εντοπίζει δύο άξονες αντίδρασης που απαντούν στο ζήτημα της αναζωογόνησης των βιοτεχνιών της Ρόδου: την αλλαγή των πρακτικών και την εξέλιξη των εργαλείων. Πρόκειται για την ανανέωση της χειροτεχνίας μέσω σύγχρονων πρακτικών και σε νέες κλίμακες, που ο καλλιτέχνης προτείνει με πολλά συγκεκριμένα παραδείγματα. Έτσι έχει φανταστεί το σχέδιο ενός υποθαλάσσιου βιοτεχνικού υφάλου στα ανοιχτά του λιμανιού της Ρόδου που θα συνδυάζει έργα δημιουργών διαφόρων χειροτεχνικών κλάδων.

Οι τεχνίτες δεν αντιπαραβάλλουν αρκετά τα προϊόντα τους, τις επιθυμίες τους. (FX)



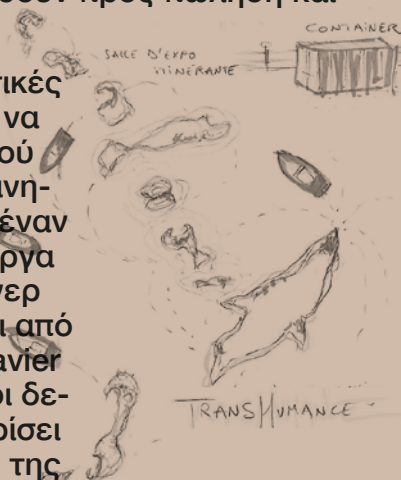
Βιοτεχνικός ύφαλος σχέδιο του François-Xavier Richard



Ο αιρετός και ο καλλιτέχνης συζητούν με ντόπιους τεχνίτες στην υπαίθρια αγορά

Τα αντικείμενα, τοποθετημένα μέσα σε αυτό τον υποθαλάσσιο χώρο, θα μπορούσαν να αποτελέσουν ένα δείγμα της τοπικής πανίδας και ταυτόχρονα έναν πόλο έλξης για τους επισκέπτες. Με απώτερο σκοπό μετά από κάποιο διάστημα να αντικατασταθούν, αυτά τα αντικείμενα που θα έχουν δουλευτεί έτσι από τη φύση, αποκτούν μια πατίνα, μια έννοια και μια αξία μοναδική. Θα μπορούσαν λοιπόν να διατεθούν προς πώληση και να ζήσουν μια δεύτερη ζωή.

Με την αλλαγή κλίμακας στις πρακτικές τους, οι βιοτεχνίες μπορούν επίσης να ξεπεράσουν τα στενά όρια του νησιού και να απλωθούν σε όλα τα Δωδεκάνησα. Έτσι ο καλλιτέχνης φαντάζεται έναν περιοδεύοντα εκθεσιακό χώρο με έργα χειροτεχνίας σε ένα μεγάλο κοντέινερ πάνω σε ένα πλοίο που θα ταξιδεύει από λιμάνι σε λιμάνι. Για τον François-Xavier είναι ένας τρόπος να ανανεωθούν οι δεσμοί μεταξύ των νησιών και να γνωρίσει καλύτερα το ένα τις ιδιαιτερότητες της τεχνογνωσίας του άλλου.



Από νησί σε νησί. Σχέδιο του καλλιτέχνη

Πρέπει να συνεργαστούμε με τα άλλα νησιά και να δημιουργήσουμε δεσμούς. (FX)

Κάθε νησί έχει διαφορετική προσωπικότητα. Πρέπει να αφήσουμε χώρο στα ποιοτικά προϊόντα. (ΓΧ)

Όσον αφορά στην εξέλιξη των εργαλείων, ο καλλιτέχνης υπογραμμίζει τη σημασία της ένταξης νέων τεχνολογιών στις παραδοσιακές πρακτικές, όπως κάνει ο ίδιος στη Γαλλία δουλεύοντας την ταπετσαρία με πλάκες.

Εντυπώσεις του καλλιτέχνη

Les métiers d'art sur l'île, à voie de disparition, doivent intégrer les évolutions technologiques et particulièrement le numérique. A TRADITION TO BE UPDATED



Ο αιρετός και ο καλλιτέχνης στην Οδό των Ιπποτών

Με σκοπό να εξελιχθούν τα εργαλεία των τεχνιτών, ο καλλιτέχνης προτείνει το μοντέλο του Fab lab. Πρόκειται για την ανάπτυξη ενός χώρου όπου με τον ελάχιστο ψηφιακό εξοπλισμό θα γίνεται δυνατή η ανταλλαγή γνώσεων και τεχνογνωσίας με ταυτόχρονο πειραματισμό σε νέες πρακτικές. Ανοιχτό σε όλους και με συνεταιριστικό σχήμα, το Fab lab θα μπορούσε να διευρύνει την επικοινωνία ανάμεσα στις γενιές και να εντάξει περισσότερο τους κατοίκους στο σχέδιο της ανανέωσης της τοπικής βιοτεχνίας. Για τον αιρετό και τον καλλιτέχνη, το Fab lab θα μπορούσε να εγκατασταθεί στο εσωτερικό του Καταλύματος της Γαλλίας, στα πλαίσια ενός ευρύτερου σχεδίου.

Το Κατάλυμα της Γαλλίας: ένα μελλοντικό κέντρο χειροτεχνίας



Οδός των Ιπποτών,
παλιά πόλη της Ρόδου

Αφού αρχίσαμε να περπατάμε στην Οδό των Ιπποτών όπου βρίσκεται το Κατάλυμα της Γαλλίας, κάναμε και οι δύο την ίδια παρατήρηση: όλες οι μεγάλες μαύρες πόρτες της οδού παραμένουν κλειστές. Σκεφτήκαμε λοιπόν πώς να αρχίσουμε να ανοίγουμε μερικές από αυτές. (ΓΧ)



Σχέδιο του καλλιτέχνη

Εκεί μαζί με τον Περιφερειάρχη ενθαρρύνσαμε κάτι σαν όνειρο, να δούμε το Κατάλυμα της Γαλλίας να γίνεται ένας τόπος έρευνας και ανανέωσης της χειροτεχνίας. (ΦΧ)

Ήδη δραστήριο στο ζήτημα της χειροτεχνίας στη Ρόδο, το Γαλλικό Ινστιτούτο Ελλάδος εγκαινίασε φέτος ένα πρόγραμμα φιλοξενίας καλλιτεχνών στο Κατάλυμα της Γαλλίας με στόχο να ανανεώσει τη ροδιακή παραγωγή, να διασταυρώσει τις τοπικές παραδοσιακές πρακτικές με αυτές των γάλλων καλλιτεχνών και να εδραιώσει ένα πρώτο δίκτυο καλλιτεχνών-τεχνιτών στην περιοχή. Ιδιαίτερα ο στόχος ήταν να μετατραπεί το Κατάλυμα σε κέντρο σύγχρονης κεραμικής. Η πρώτη γαλλίδα καλλιτέχνις που ήρθε ήταν η Lise Chevalier. Εμπνευσμένοι από το πρόγραμμα αυτό, ο αιρετός και ό καλλιτέχνης βλέπουν μια έντονη δυναμική στον χώρο που θέλουν να δραστηριοποιήσουν ξανά.

Το Κατάλυμα διαθέτει τεράστιους χώρους που παραμένουν όμως κατά 60% σε αχρησία. (FX)

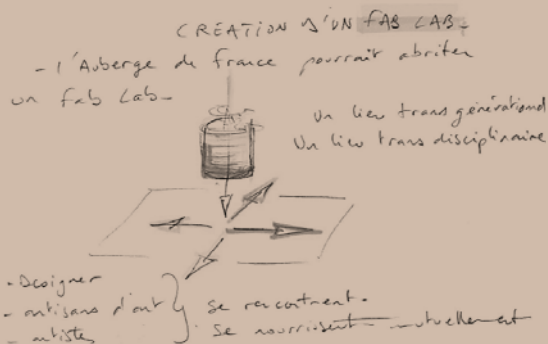
Οι χώροι του Καταλύματος της Γαλλίας



Έτσι, το κοινό όνειρο του αιρετού και του καλλιτέχνη είναι να μεταμορφωθεί το Κατάλυμα της Γαλλίας σε κέντρο χειροτεχνίας τόσο σε τοπική όσο και σε εθνική και ευρωπαϊκή κλίμακα. Θα μπορούσε να φιλοξενήσει την έδρα, ή τουλάχιστον ένα παράρτημα, ενός ευρωπαϊκού συνεταιρισμού χειροτεχνίας, συνεχίζοντας ταυτόχρονα τη δραστηριότητα της διαμονής καλλιτεχνών-τεχνιτών που ξεκίνησε πρόσφατα, προσφέροντας εξαιρετικούς χώρους για έρευνα (με βιβλιοθήκη) και δημιουργία. Ο καλλιτέχνης φαντάζεται επίσης μία αίθουσα στον πρώτο όροφο όπου οι τεχνίτες θα γνωρίζονται και θα συζητούν. Ως κέντρο έρευνας και ανανέωσης της χειροτεχνίας, η δραστηριότητα αυτή θα ήταν κατ' αρχήν περισσότερο επικεντρωμένη στην κεραμική, σημαντική παράδοση στο νησί, ωστόσο θα μπορούσε στη συνέχεια να ανοιχτεί και σε άλλα επαγγέλματα χάρη στην ένταξη του Fab lab που οραματίστηκε ο Francois-Xavier.



Πέρα από το ότι θα έδινε την ευκαιρία σε όλους τους χειροτέχνες να πειραματιστούν και να αναπτύξουν τις τεχνικές τους με νέα εργαλεία στα οποία συνήθως δεν έχουν πρόσβαση, ένας τέτοιος χώρος ανταλλαγής γνώσεων θα μπορούσε να παίξει θετικό ρόλο στην αντιμετώπιση του προβλήματος της μετάδοσης της γνώσης και της γενεαλογικής ανανέωσης της χειροτεχνίας.



Η φαντασίωση του καλλιτέχνη στο Κατάλυμα της Γαλλίας: ένα πολυκλαδικό Fab lab

Επίσης με αυτή την ανταλλαγή παραδοσιακών γνώσεων από τους παλαιότερους στους νεότερους και με την ευχέρεια των νεότερων στην χρήση των ψηφιακών εργαλείων, μπορεί να επανεφευρεθεί η χειροτεχνία μέσω μιας αμφίδρομης θετικής μετάδοσης. Χάρη σ' αυτό τον κοινόχρηστο εξοπλισμό, ο χώρος του Fab lab παρέχει την ευκαιρία να συναντηθούν διάφορες ομάδες, από σχεδιαστές έως τεχνίτες που ψάχνουν να πειραματιστούν με ιδιαίτερες φόρμες, αλλά και κάτοικοι, και ιδιαίτερα οι νέοι, για τους οποίους το Fab lab μπορεί να ανοίξει προοπτικές.

Το Fab lab συνδέει τη χειροτεχνία με την τεχνολογία, κάτι που κατά την άποψή μου συντελεί στην επιβίωση όλων των επαγγελματιών μας. (FX)

Η χειροτεχνία συνδέει το παρελθόν με το μέλλον. Όπως μια αλυσίδα, μεταφέρει τα στοιχεία του παρελθόντος προς αυτό που συμβαίνει σήμερα και αυτό που θα έρθει αύριο. Επομένως, σίγουρα προσθέτουμε νέες τεχνολογίες και ψηφιακές διαδικασίες, αλλά αυτό συνδέεται με μια τέχνη και με μια αρχαία παράδοση. (ΓΧ)

Εμπνεόμενοι από αυτές τις ιδέες, ο αιρετός και ο καλλιτέχνης στάθηκαν στη συνέχεια στην κορυφή της Οδού των Ιπποτών, μπροστά από ένα απλό νεοκλασικό σχολείο που ανήκει στην Περιφέρεια. Κατ' αυτούς, το εγκαταλειμμένο κτίριο θα μπορούσε να ενσωματωθεί σε μια δημιουργική δυναμική της πόλης προχωρώντας το πολιτιστικό ζήτημα λίγο παραπέρα. Ακριβώς όπως με το κοντινό Κατάλυμα της Γαλλίας, το σχολείο θα μπορούσε να γίνει ένα διεθνές κέντρο επικεντρωμένο σε ευρύτερα πολιτιστικά θέματα. Θα μπορούσε λοιπόν να αποτελέσει ένα κέντρο στοχασμού, φιλοσοφίας αλλά και κοινών δράσεων με το καλλιτεχνικό κέντρο στο Κατάλυμα.



Παλιό νεοκλασικό σχολείο απέναντι από το Παλάτι των Μεγάλων Μαγίστρων

Αυτή η φωτογραφία απεικονίζει θαυμάσια την ειρηνική συνύπαρξη των πολιτισμών και των τρόπων λατρείας που χαρακτηρίζουν την παλιά πόλη της Ρόδου. Μπορεί να δει κανείς το νεοκλασικό σχολείο, αλλά στο φόντο και μια εκκλησία και ένα τζαμί . (FX)

Όσο περισσότερο ο αιρετός και ο καλλιτέχνης συζητούν για αυτό το σχέδιο, τόσο γίνεται ολοφάνερο στον François-Xavier ότι το άνοιγμα στον διεθνή χώρο είναι σημαντικό για την επιτυχημένη ανανέωση της παραδοσιακής χειροτεχνίας της Ρόδου. Προτείνει λοιπόν μια φιλόδοξη ιδέα: τη δημιουργία ενός ευρωπαϊκού δικτύου χειροτεχνίας.

Μια ευρωπαϊκή κοινότητα χειροτεχνικών επαγγελματιών

- Créer une communauté européenne des métiers d'art, avec des antennes dans Rhodes (Asie Mineure de France), serait le point privilégié en Grèce. → regarde vers l'orient.

Φαντασίωση του καλλιτέχνη: η ευρωπαϊκή κοινότητα χειροτεχνικών επαγγελματιών

Βρίσκω ότι η Ρόδος είναι ένας τόπος προνομιακός σε σχέση με την υπόλοιπη Ελλάδα, αλλά και σε σχέση με την Ευρώπη, της οποίας είναι η πλώρη. Είναι πραγματικά γη ελπίδων για το μέλλον. Συμβολικά για μένα είναι ένας τόπος που έχει αυτή τη δύναμη. (FX)

Ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα που επισήμανε ο αιρετός και παρατήρησε ο καλλιτέχνης είναι αυτό της γεωγραφικής θέσης της Ρόδου. Το νησί κατείχε μακροχρόνια μια θέση-κλειδί στον χάρτη της Μεσογείου, όπου ήταν ήδη από την Αρχαιότητα σημαντικό σταυροδρόμι εμπορικών συναλλαγών, και ιδίως για τους τεχνίτες. Καθώς βρισκόταν στη διασταύρωση δύο μεγάλων θαλάσσιων οδών, η Ρόδος συνδεόταν με ισχυρούς δεσμούς με τον υπόλοιπο κόσμο και αποτελούσε προνομιακό σημείο πρόσβασης στην Ανατολή. Σήμερα ωστόσο ο αιρετός και ο καλλιτέχνης βλέπουν μια Ρόδο που γυρίζει την πλάτη της στην Ανατολή, με ναυτιλιακές συνδέσεις αποκλειστικά στραμμένες προς την Ευρώπη. Οι δεσμοί αυτοί με την Ευρώπη προέρχονται κυρίως από τον τουρισμό, παρ' όλα αυτά ο επαγγελματίας τεχνίτης παραμένει απομονωμένος και ελάχιστα συνδεδεμένος με την ηπειρωτική χώρα. Επομένως ο François-Xavier προτείνει να σκεφτούμε σοβαρά το ζήτημα των χειροτεχνικών επαγγελματιών σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Με την ιδέα αυτού του ευρωπαϊκού δικτύου ο καλλιτέχνης εξετάζει σε βάθος το έργο της αξιοποίησης του Καταλύματος της Γαλλίας το οποίο θα μπορούσε στο εξής να αποτελέσει έναν από τους σταθμούς του δικτύου, τοποθετώντας ξανά τη Ρόδο στον πολιτιστικό χάρτη της περιοχής ως λαμπρό πολιτιστικό κέντρο που θα προσελκύει καλλιτέχνες και τεχνίτες από όλη την Ευρώπη.

Αυτή είναι η πρώτη εικόνα που βλέπουν οι επισκέπτες όταν έρχονται από τη θάλασσα. Ζήτησα από τον François-Xavier να πάει στο λιμάνι γιατί είναι μια εικόνα που με θλίβει, που δείχνει πώς το νησί χάνει λίγο-λίγο τα χαρακτηριστικά του. Βλέπω την κυρίαρχη θέση του αυτοκινήτου. Ακούγεται συχνά ότι η Ρόδος είναι μια πόλη που έχει γυρίσει την πλάτη της στη θάλασσα. Στη φωτογραφία αυτή είναι εντυπωσιακά φανερό. (ΓΧ)



Ο αιρετός ξεναγεί τον καλλιτέχνη στο λιμάνι



Φωτογραφία του θαλάσσιου μετώπου από τον καλλιτέχνη

Φεύγω με την επιθυμία να δημιουργήσουμε μια κοινότητα που θα ξεπερνάει τα όρια της Γαλλίας, μια ευρωπαϊκή κοινότητα χειροτεχνικών επαγγελματιών, ώστε να γνωρίζουμε ακριβώς ποιος κάνει τι. (FX)

Προτείνοντας τη δημιουργία μιας ροδιακής ένωσης χειροτεχνικών επαγγελματιών στο Κατάλυμα της Γαλλίας (FX)

- AUSERGE DE FRANCE : dans la partie recherche documentation (1^{er} étage) plein le siège d'une association rhodienne des métiers d'art -
Trouver le relais ailleurs en Europe.

Επικοινωνώντας με τους ντόπιους τεχνίτες που γνώρισε στη Ρόδο, ο καλλιτέχνης συνειδητοποίησε ότι αυτή η ιδέα της ευρωπαϊκής κοινότητας ανταποκρινόταν σε ένα πραγματικό αίτημά τους, σε μια ισχυρή θέληση να ανταλλάξουν ιδέες με επαγγελματίες που προέρχονται από άλλους τόπους. «Ναι, είμαστε σύμφωνοι με ένα τέτοιο έργο, θέλουμε να γνωρίζουμε ποιος κάνει τι σε κάθε σημείο της Ευρώπης», εμπιστεύονται στον καλλιτέχνη. Εκτός του ότι οι τεχνίτες θα αποκτούσαν καλύτερη γνώση στον τομέα δράσης τους σε διεθνή κλίμακα, αυτό το δίκτυο θα ευνοούσε την αλληλοβοήθεια και την υποστήριξη μεταξύ επαγγελματιών.

Η ιδέα είναι ότι έχουμε όλοι τις διασυνδέσεις μας και πρέπει να τις μοιραζόμαστε γιατί έχουμε όλοι τους ίδιους πελάτες. Έτσι κάποιος που θα αγοράσει την ταπετσαρία μου είναι πιθανόν να ψάχνει και για κεραμικά, οπότε μπορώ να του προτείνω να επισκεφθεί τη Ρόδο για να βρει τον τάδε τεχνίτη που έχει αναπτύξει την τάδε ή τη δείνα τεχνική. (FX)



Πώς να μετασχηματιστεί το λιμάνι για να ανοίξουν (ξανά) οι θαλάσσιες οδοί της βιοτεχνίας;

Το άνοιγμα νέων οριζόντων για τους τεχνίτες σε ευρωπαϊκή κλίμακα είναι μια από τις λύσεις που θα επέτρεπε να διατηρήσουν και να αναζωογονήσουν τις πρακτικές τους. Ωστόσο ένα τέτοιο έργο πρέπει να γίνει σε συντονισμό με τις τοπικές δράσεις για την ανάπτυξη χειροτεχνικών πρακτικών έτσι ώστε να προβάλλεται αποτελεσματικότερα η τέχνη τους και να αξιοποιούνται καλύτερα οι δυνατότητές τους στην πολιτιστική δυναμική της περιοχής. Ένα καλό παράδειγμα που δίνουν ο αιρετός και ο καλλιτέχνης είναι η χρήση της βιοτεχνίας για να διασταυρωθούν κόσμοι που δεν γνηρίζονταν.

Η διασταύρωση των κόσμων

Επισκέφθηκα με τον κυριο Χατζημάρκο την Ακρόπολη γιατί ήταν σημαντικό για μένα να βρεθώ σ' αυτό το σημείο, να ξεκινήσω αυτή την αποστολή έχοντας μπροστά μου τη συνολική θέα της πόλης και της κατάστασης. (FX)



Ακρόπολη της Ρόδου, θέα της σύγχρονης πόλης και της παλιάς πόλης στο βάθος

*touriste ≠ habitants.
Des mondes qui ne
se voient pas -*

Οι εντυπώσεις του
Francois-Xavier

Έπειτα από κάποιες μέρες διερεύνησης της περιοχής με σκοπό να καταλάβει τα διακυβεύματα και τις ιδιαιτερότητές της, ο Francois-Xavier θέλησε να ξεκινήσει την αποστολή από την αρχαία ακρόπολη της Ρόδου. Από αυτό το φυσικό ακρωτήριο παρατηρεί διάφορα στρώματα πόλης στη διασταύρωση των πολιτισμών που σηματοδότησαν την μακραίωνη ιστορία του χώρου. Ανάμεσα στην αρχαία ακρόπολη και τη μεσαιωνική πόλη, η σύγχρονη πόλη βρίσκεται στη μέση σαν στραγγαλισμένη. Ενώ οι τουρίστες πηγαίνουν ευχαρίστως στην παλιά πόλη και στην ακρόπολη, σπανίως επισκέπτονται τη νέα πόλη. Ο καλλιτέχνης θέλει να δουλέψει σ' αυτές τις αστικές ρωγμές για να φέρει σε μεγαλύτερη επαφή τους τουρίστες με τους κατοίκους.

Η ενδιαφέρουσα παρατήρηση του Francois-Xavier είναι αυτή η τριχοτόμηση, όπου ξεχωρίζουν ξεκάθαρα τα τρία στρώματα, με τη νέα πόλη να ορθώνεται σαν τοίχος ανάμεσα στη μεσαιωνική πόλη και την αρχαία ακρόπολη χωρίς τη δυνατότητα επικοινωνίας μεταξύ τους. Πώς μπορούμε να το αλλάξουμε αυτό; Για μένα αυτό το ερώτημα είναι πολύ ενδιαφέρον γιατί πρόκειται για ζήτημα ύψιστης σημασίας. (ΓΧ)

Για να φέρουμε τους κόσμους σε επαφή πρέπει, σύμφωνα με τον François-Xavier, να βρούμε πρακτικές που να δημιουργούν κοινωνικούς δεσμούς. Ωστόσο τέτοιες πρακτικές υπάρχουν ήδη στην πόλη, όπως υποδεικνύει ο καλλιτέχνης στον αιρετό πηγαίνοντάς τον στη νέα πόλη.



Πάρκο του Αγίου Ιωάννου στη νέα πόλη της Ρόδου

Μου ζήτησε να πάω μαζί του στο πάρκο του Αγίου Ιωάννου και τον ρώτησα «τι υπάρχει εκεί πέρα;». Μου απάντησε κάτι συναρπαστικό: «είναι ένα μέρος όπου συνυπάρχουν όλες οι ηλικίες, παιδιά και ηλικιωμένοι, και ο σύνδεσμός τους είναι το παιχνίδι». Ήταν μια εξαιρετική παρατήρηση. (ΓΧ)

Για να σκεφτεί νέους τρόπους δημιουργίας κοινωνικών δεσμών ανάμεσα στους τουρίστες και τους κατοίκους, ο καλλιτέχνης παίρνει το παράδειγμα του χάσματος των γενεών που χωρίζει συνήθως τα παιδιά από τους μεγαλύτερους σε ηλικία. Ο François-Xavier βλέπει στο πάρκο του Αγίου Ιωάννη μια συνύπαρξη των γενεών που, ενωμένες μέσα από το παιχνίδι, μπορεί στο εξής να γίνει μια υπόθεση εργασίας που ο καλλιτέχνης βρίσκει ενδιαφέρουσα. Το παιχνίδι είναι ουσιαστικό για την κοινωνική ζωή της γειτονιάς και μπορεί να γίνει φορέας μηνυμάτων και να αποτελέσει ένα καλό μέσο μετάδοσης των γνώσεων, της ιστορίας, των εθίμων και των παραδόσεων της Ρόδου.

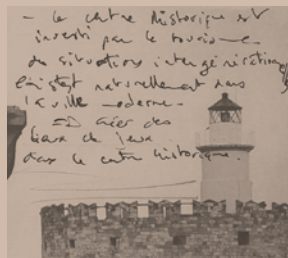
Μου προκάλεσε μεγάλη έκπληξη που ο François-Xavier ανακάλυψε κάτι τέτοιο. Είναι το πιο εντυπωσιακό από όσα μου έχει πει ως τώρα. Έχω το γραφείο μου εκεί κοντά και ποτέ δεν παρατήρησα αυτό που είδε ο ίδιος. (ΓΧ)

Αυτές οι διαπιστώσεις οδηγούν τον καλλιτέχνη να σκεφτεί με ποιες δράσεις θα μπορέσει να μεταφερθεί ένας τέτοιος τύπος κοινωνικής ζωής στην καρδιά των τουριστικών γειτονιών και πώς θα ενταχθούν σ' αυτό οι κάτοικοι.

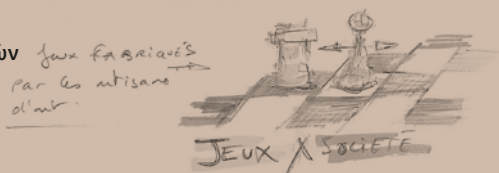
Συζητήσαμε με τον κόσμο που έπαιζε σ' αυτό το πάρκο. Τους ρωτήσαμε αν θα ήταν έτοιμοι να έρθουν να παίξουν μέσα στην παλιά πόλη, κοντά στην τουριστική ζώνη. «Βεβαίως» μας απάντησαν «είναι δέκα λεπτά περπάτημα από εδώ, θα μας άρεσε πολύ να πάμε εκεί να παίξουμε μαζί». (FX)

Η ιδέα του François-Xavier θα μπορούσε να υλοποιηθεί με τη μετατροπή εγκαταλειμμένων χώρων σε χώρους παιχνιδιού, με τη βοήθεια νέων σχεδιαστών και τεχνιτών που θα κατασκευάσουν παιχνίδια ειδικά για την περιοχή.

Σημειώσεις του καλλιτέχνη πάνω σε μια χαρτοπετσέτα σε τραπέζι εστιατορίου



Το παιχνίδι ως δημιουργός κοινωνικών δεσμών



Παράδειγμα ημιτελούς κτίσματος στην παλιά πόλη που θα μπορούσε να μετατραπεί σε χώρο παιχνιδιού



Αποσπώντας την προσοχή, συγκρατούμε τους νέους επιδρομείς

- Rhodes a résisté à de multiples invasions.
- Le tourisme apparaît comme le nouveau défi.
- Mais il est possible de contenir cette nouvelle invasion avec philosophie, détermination et respect... comme les rhodiens l'ont toujours fait.

Τουρισμός: η νέα μορφή επιδρομής στη Ρόδο

Η ιδέα της μεγαλύτερης ένταξης των κατοίκων στην παλιά πόλη αρέσει πολύ στον αιρετό, που εκφράζει κατ' επανάληψη τον φόβο του μπροστά στη μετατροπή του κέντρου της πόλης σε συνοικία-κατάστημα για τουρίστες. Για την αντιμετώπιση αυτού του προβλήματος ο καλλιτέχνης προτείνει μια συμπληρωματική δράση με στόχο να αποσπάσει την προσοχή των τουριστών, δημιουργώντας νέους πόλους έλξης έξω από το κέντρο.

Το κέντρο μετατρέπεται όλο και περισσότερο σε πολυκατάστημα. Χάνει τα τρία χαρακτηριστικά που συνθέτουν την αυθεντικότητα του τόπου και που ενδιαφέρουν ζωηρά τους τουρίστες: την ιστορία, τον πολιτισμό και την ταυτότητα. Πρέπει να δράσουμε γρήγορα πριν η κατάσταση χειροτερέψει περισσότερο. (ΓΧ)

Ο αιρετός λοιπόν, που έχει μια ιδέα για τον τύπο δράσης που θέλει να υλοποιήσει, οδηγεί τον καλλιτέχνη έξω από την παλιά πόλη για να επισκεφτούν ένα παλιό εγκαταλειμμένο εργοστάσιο στην περιοχή του Αγίου Νικολάου που παρουσιάζει ενδιαφέροντα αρχιτεκτονικά χαρακτηριστικά. Πιστεύει ότι το κτίριο αυτό θα μπορούσε να παίξει ένα ρόλο στην ανανέωση της ροδιακής χειροτεχνίας και να αποκατασταθεί με βασικό άξονα τον πολιτισμό. Η ακόλουθη συζήτηση του αιρετού και του καλλιτέχνη σχετικά με το παλιό εργοστάσιο αποδεικνύεται εποικοδομητική:

Εκφράσαμε μια φαντασίωση να κάνουμε αυτό το εργοστάσιο έναν κόμβο για τους τεχνίτες και έναν τουριστικό πόλο έλξης που θα περιέχει όλα όσα αναζητούν οι επισκέπτες. Η ιδέα είναι επίσης να δημιουργηθεί ένα μεγάλο πάρκινγκ δίπλα στο εργοστάσιο για να διαφυλαχθεί η αυθεντικότητα της παλιάς πόλης, που σήμερα κατακλύζεται από αυτοκίνητα. Έτσι δεν χάνουμε τους τουρίστες αλλά αποσπάμε την προσοχή τους από το κέντρο, προτείνοντάς τους μια έξυπνη διασκέδαση και όχι απλώς εμπορικά αντικείμενα δίχως αξία. (FX)

Παλιό εγκαταλειμμένο εργοστάσιο: ένας δυνητικός κόμβος χειροτεχνίας, πόλος έλξης για τουρίστες



Εφορμώντας στο φανταστικό
για να ανανεώσουμε το βλέμμα
των τουριστών

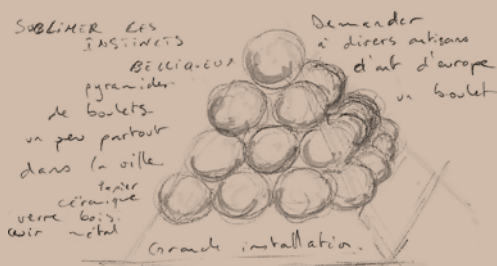
LES ASSAITS DE L'IMAGINAIRE

- autre expérience de "détournement" de l'intention
du touriste

- Détourner l'intention } du touriste
l'attention
- l'amener à regarder ailleurs autrement

Προσβλέποντας στην απόσπαση του βλέμματος των τουριστών, ο καλλιτέχνης φαντάζεται άλλους τύπους παρέμβασης με τη συμμετοχή τεχνιτών. Αντλεί έμπνευση ιδιαίτερα από την ιστορία της Ρόδου, που γνώρισε μια μακρά διαδοχή κατακτητών (μεταξύ άλλων τη βυζαντινή, την οθωμανική, την ιταλική περίοδο) και που σήμερα αντιμετωπίζει έναν νέο τύπο εισβολέα στο πρόσωπο του τουρίστα. Καθώς οι τουρίστες γοητεύονται συχνά από τα μουσεία με θέμα τον πόλεμο ή τα βασανιστήρια, η ιδέα του François-Xavier είναι να εξωραϊστούν αυτά τα πολεμοχαρή ένστικτα με την εγκατάσταση πολλών πυραμίδων από βλήματα κανονιών φτιαγμένα από χειροτέχνες, τα οποία θυμίζουν αυτά που μπορούμε να δούμε, για παράδειγμα, στον προαύλιο χώρο του Παλατιού των Μεγάλων Μαγίστρων. Οι μπάλες γίνονται αντικείμενα τέχνης και συμβολίζουν μια νέα μορφή εισβολής, πολιτιστική αυτή τη φορά.

Εξωραϊσμός των πολεμοχαρών
ένστικτων μέσα από τη χειροτεχνία



Οι Νέοι Εισβολείς.
Φωτογραφία του
καλλιτέχνη



Rhodes a subi d'innombrables
- mais détourner le regard une fois
le lieu (ex: champ de boulets)
ou lieu où la guerre devient belle?
la culture un assaut positif?

Πολιτισμός: μια θετική εισβολή.
Σχέδιο του καλλιτέχνη

Η ανάδυση ενός βυθισμένου φαντασιακού

Είναι ένας τόπος όπου η ιστορία πλάθεται από τη φαντασία. Η φαντασίωση και το φαντασιακό είναι για μένα εξαιρετικά εποικοδομητικά. (FX)

Κατά τη διάρκεια αυτής της αποστολής ο καλλιτέχνης προσπάθησε πραγματικά να βρει λύσεις στα ζητήματα που εντόπισε ο αιρετός και ιδιαίτερα όσον αφορά στη μεταμόρφωση του ιστορικού κέντρου της Ρόδου. Μέσα από την αναζωογόνηση της χειροτεχνίας έδειξε ότι πολλές ιδέες μπορούσαν να δώσουν την ευκαιρία να συναντηθούν κόσμοι, να προσελκυστούν περισσότερο οι κάτοικοι προς το κέντρο και οι τουρίστες προς την περιφέρεια. Ωστόσο παραμένει το πρόβλημα της απώλειας της αυθεντικότητας, πολύ σημαντικό για τον αιρετό, το οποίο εξέπληξε και τον καλλιτέχνη κατά τη διερεύνησή του στην παλιά πόλη.



Χειρισμοί της αυθεντικότητας.
Φωτογραφία του καλλιτέχνη

Όταν έφτασα στην πολύ τουριστική περιοχή της Ρόδου, αυτό το όραμα ήταν χαρακτηριστικό. Μας δείχνει σε ποιο βαθμό η κοινωνία μας γίνεται κακός οδηγός. Βλέπουμε «100% handmade» και μετά «origin-», μπορούμε να φανταστούμε «original». Φτάσαμε στο σημείο να χειριζόμαστε τις απαρχές μας και σχεδόν το πολιτιστικό μας DNA έπειτα από τόσο επικοινωνιακό καταγιγισμό και εσφαλμένες κατευθύνσεις. (FX)

Αυτός ο χειρισμός των φαντασιακών στοιχείων γίνεται σε βάρος της πραγματικής χειροτεχνίας, που έχει βουλιάξει μέσα στον μαζικό τουρισμό και τις εισαγωγές. Καθώς επισκέπτεται τα εργαστήρια των ντόπιων τεχνιτών, ο καλλιτέχνης νιώθει πως ένα όνειρο ναυάγησε στα νερά της κοινωνί-

ας μας, ακριβώς όπως τα αντικείμενα τέχνης και πολιτισμού που μεταφέρονταν στα πολλά ναυάγια από τα οποία βρίθει η εμπορική ιστορία του νησιού. Έτσι ο François-Xavier φαντάζεται διάφορες λύσεις που θα δώσουν την ευκαιρία να αναζωογονηθούν αυτές οι «βυθισμένες ιστορίες», δηλαδή ο πολιτισμός κι οι παραδοσιακές πρακτικές, με δράσεις που θα στοχεύουν ταυτόχρονα στη διαφύλαξη της αυθεντικότητας της παλιάς πόλης της Ρόδου. Για την ανάδυση αυτού του βυθισμένου φαντασιακού και την αποκατάσταση της ροδιακής ταυτότητας στην παλιά πόλη, ο καλλιτέχνης επιθυμεί να εντάξει τη σύγχρονη χειροτεχνία στον ίδιο τον πυρήνα της αστικής παραγωγής.

- resortir des abysses ces rêves,
ces histoires englouties leur redonne
une force, une puissance évidente

- les vibrations sont fortes sur l'île,
une histoire fantasmée, maintenue
par une manière minimaliste de
restaurer les sites archéologiques.

Η δύναμη του φαντασιακού και της
φαντασίωσης. François-Xavier Richard

Δουλεύοντας στις δονήσεις του τόπου.
Εντύπωση του καλλιτέχνη

Κατά τον François-Xavier, πρέπει να γίνει δουλειά στις δονήσεις του τόπου μέσα από αυτό που ονομάζει αδρανείς ζώνες. Εκπλησσεται από τον μινιμαλισμό με τον οποίο γίνεται η αποκατάσταση των αρχαιολογικών χώρων και προτείνει αυτή η πρακτική να μεταφερθεί σε ολόκληρη την παλιά πόλη, όπου οι φθαρμένοι από τον χρόνο τοίχοι παρουνιάζουν ρωγμές. Η ένταξη των τεχνιτών στη δυναμική της τοπικής παραγωγής μπορεί να γίνει ιδιαίτερα μέσα από δράσεις περιποίησης, αποκατάστασης και νέας ενεργοποίησης της πόλης. Έτσι φαντάζεται μικροπαρεμβάσεις τεχνιτών που δρουν ως καταπλάσματα στις ρωγμές των τοίχων, φροντίζοντας την ύλη με το υλικό. Πρόκειται για ακόμα ένα παράδειγμα ανανέωσης των παραδοσιακών πρακτικών που μπορούν να προσφέρουν πραγματική υπεραξία στον τόπο.



Χειροτεχνική street art: οι
τεχνίτες σώζουν την πόλη.
Φαντασίωση του καλλιτέχνη



Παράδειγμα τοίχου με ρωγμές στην παλιά πόλη

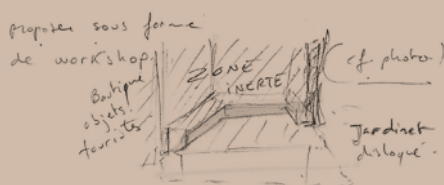
Η μεταμόρφωση μιας πόλης που χάνει τον χαρακτήρα της είναι μια δύσκολη και φιλόδοξη διαδικασία που απαιτεί αγώνα, αλλά νομίζω ότι αξίζει τον κόπο. (ΓΧ)



Τύπος μικροπαρεμβάσεων street art που θα μπορούσαν να γίνουν από τους τεχνίτες



Αδρανής ζώνη, δυο βήματα από την Οδό των Ιπποτών



Νέα ενεργοποίηση των χώρων μέσα από τη χειροτεχνία

Έχοντας εμπλακεί βαθιά στην αποστολή του, ο François-Xavier άφησε να ρέουν ελεύθερα οι ιδέες και οι φαντασιώσεις του...



Παλιό εγκαταλειμμένο κτίριο της Ρόδου

Ο καλλιτέχνης επιδόθηκε στην αστική εξερεύνηση ερειπωμένων κτιρίων (UrbEx)

- créer une monnaie frappée par les artisans d'art pour l'achat d'une économie locale
- Initiative des habitants

MONNAIE MONNAIE
une histoire rhodienne



RHODES
KAMIROs
LINDOS
LALYKOS

CRÉER UN FESTIVAL DE SCULPTURE

- envisager des résidences

- Principe d'un échange, un sculpteur choisit un élève - A voir!

- Utiliser le port, devant la préfecture ou transformer la place nautique en plateforme de sculpture



Σύνδεση με μια αρχαία δωδεκανησιακή παράδοση: η Κάμειρος ήταν η πρώτη νησιωτική πόλη που έκοψε νόμισμα



Σε επαφή με ντόπιους τεχνίτες, ο François-Xavier φαντάζεται ένα φεστιβάλ γλυπτικής στη Ρόδο

Τι μένει από την Αποστολή

Ήμουν πραγματικά γοητευμένος την πρώτη φορά που μου παρουσίασαν αυτό το σχέδιο. Ήταν μια πολύ ευχάριστη και πολύ σημαντική εμπειρία. Είναι αλήθεια ότι καθένας εδώ ζει την καθημερινότητά του και δεν παρατηρεί υποχρεωτικά για το περιβάλλον του τα ίδια πράγματα με κάποιον που βρίσκεται έξω από αυτό. Πέρασα μια πολύ όμορφη μέρα με τον Francois-Xavier, κάναμε μια πολύ ενδιαφέρουσα και πολύ παραγωγική επίσκεψη στην πόλη. (ΓΧ)

Έχω μια εξαιρετική ανάμνηση από αυτή τη συνάντηση. Κρατώ την εντύπωση πως επισκέφτηκα τη Ρόδο με έναν φίλο που ξέρει τα κατατόπια. Δεν υπήρχε κανένα πρωτόκολλο και η συζήτηση ήταν ειλικρινής. Μοιραστήκαμε πιο πολύ τα όνειρά μας παρά τα υπάρχοντά μας. (FX)



Προετοιμασία της παρουσίασης της Αποστολής από τον αιρετό και τον καλλιτέχνη παρουσία της Αλίκης Μοσχή-Gauguet, επίτιμης προξένου της Γαλλίας στα Δωδεκάνησα

Αυτό που κέντρισε το ενδιαφέρον μου.... ήταν ακριβώς η ιδέα ο πολύ άκαμπτος κόσμος του πολιτικού, που στα μάτια του κόσμου έχει χάσει τη δημιουργικότητά του, να συναντηθεί με τον κόσμο του καλλιτέχνη, που ξεχειλίζει από δημιουργικότητα, που διαθέτει έναν μεγαλύτερο βαθμό ελευθερίας και που το όραμά του δεν υπόκειται στις επιταγές των αποτελεσμάτων που επιβάλλει η πραγματικότητα του πολιτικού. (ΓΧ)

Είχα λίγο τρακ αφού μια τέτοια άσκηση μου ήταν εντελώς άγνωστη... αλλά αυτή η συνάντηση ήταν ξεχωριστή, κάπως σαν αιωρούμενη. Και μόνο το γεγονός ότι ο περιφερειάρχης αφιερώνει όλο αυτό τον χρόνο ήταν μια πραγματική ένδειξη σεβασμού και έδειχνε ήδη τη θέληση να ενταχθεί ο πολιτισμός σε μια λύση για το μέλλον. (FX)

Ο μέγιστος βαθμός ελευθερίας που διαθέτουν οι καλλιτέχνες είναι εξαιρετικά χρήσιμος στην πολιτική... ως απαραίτητη αντίρροπη δύναμη. Έχουμε ανάγκη από αυτή τη δυναμική, δεν αρκεί να περιμένουμε να μας παρουσιαστεί για να την εκτιμήσουμε, πρέπει πραγματικά να την αναζητούμε. Αυτή η αντίρροπη δύναμη θα φέρει μια νέα ισορροπία, ικανή να αντέξει μακροπρόθεσμα. (ΓΧ)

Η αποστολή αυτή μου έδειξε τη σημασία των πόλεων στη διασταύρωση των εμπειριών και των τρόπων ζωής. Μεγάλωσα στην ύπαιθρο, δεν έχω κουλτούρα αστού. Όμως αυτός ο τρόπος να ερευνάς και να φαντάζεσαι την πόλη με μεταμόρφωσε σε παθιασμένο πολεοδόμο. Το φαντασιακό της πόλης ανατράπηκε, ερεθίστηκε. Η πόλη είναι ένα όργανο που πρέπει να καταλάβουμε τις ροές του. Πρέπει λοιπόν να περάσουμε από την ανακάλυψη στην κατανόηση και κατόπιν στην παρακολούθηση αυτών των ροών. (FX)

«Η εμπειρία είχε μια ονειρική πτυχή» (FX)



Η εμπειρία μου έδωσε τη δυνατότητα να ονειρευτώ στη Ρόδο αυτό που δεν θα τολμούσα καν να φανταστώ στη Γαλλία! Γέννησε μέσα μου την επιθυμία να δω να αναπτύσσεται πολύ περισσότερο αυτός ο τύπος διασταύρωσης των κόσμων, κατάργησης των φραγμών μεταξύ διαφόρων πρακτικών. Κάνοντας αυτό με την πόλη, έχουμε ένα νέο διακύβευμα που περνάει μέσα από ένα νέο παιχνίδι. Με δυο λόγια, ναι, η εμπειρία θεμελιώνει και καινοτομεί με την έννοια ότι δημιουργεί (ίσως και να συσπειρώνει). (FX)



Στο τέλος της αποστολής, ο αιρετός προσφέρει στον καλλιτέχνη τον κατάλογο της έκθεσης «Ρόδος, ένα ελληνικό νησί στις πύλες της Ανατολής» που παρουσιάστηκε στο Μουσείο του Λούβρου το 2014.

Θεωρώ ότι από αυτή την κοινωνία λείπει πάρα πολύ συχνά η ανθρωπιά και η σάρκα. Νομίζω ότι ο περιφερειάρχης είναι ένας άνθρωπος με σάρκα και οστά πίσω από την πολιτική μηχανή που κινεί, καμιά φορά και άθελά του, τις δράσεις του. Δεν είναι απλώς έξυπνος, κινείται από την εξυπνάδα. Πέρα λοιπόν από την εγκαρδιότητα και τον σεβασμό, η συνάντησή μας ήταν μια στιγμή που μοιραστήκαμε και για αυτό χρειάζονται τουλάχιστον δύο πλευρές. (FX)

Ως πρεσβεία, θα έχουμε όλο και εντονότερη παρουσία εδώ στη Ρόδο, με πολύ συγκεκριμένο τρόπο. Έπειτα από τη δουλειά που κάναμε στο Κατάλυμα της Γαλλίας, διοργανώσαμε μια ανοιχτή συζήτηση με τους τεχνίτες. Το συμπέρασμα που βγήκε απ' αυτήν είναι ακριβώς η ανάγκη για έναν χώρο συνάντησης χωρίς περιορισμούς. Το Fab lab μου φαίνεται λοιπόν μια εξαιρετική πρόταση αφού συνδυάζει τον σύγχρονο χαρακτήρα με τον χώρο συνάντησης.

(Muriel Piquet-Viaux, πολιτιστική ακόλουθος, Γαλλικό Ινστιτούτο Ελλάδος)

Πλαίσια για τη συνέχεια

Μπορούμε κάλλιστα να φανταστούμε τη συνέχεια αυτής της εμπειρίας και θα είμαι διαθέσιμος για κάθε αίτημα που θα μπορούσε να προχωρήσει τα πράγματα προς μια τέτοια κατεύθυνση. Θα ήθελα πάρα πολύ η εμπειρία της Ρόδου να καθοδηγήσει κι άλλους. Ο φάρος της Ρόδου... δύο θαύματα σε ένα! (FX)

Στο τέλος αυτής της εμπειρίας που έζησαν έντονα τόσο ο αιρετός όσο και ο καλλιτέχνης, η Διερευνητική Αποστολή αποδείχτηκε πολύ παραγωγική. Από τον διάλογο των δύο συντελεστών ξεπήδησαν πολλές ιδέες και σχέδια με συγκεκριμένα στοιχεία που ανταποκρίνονται στις ανάγκες διαφύλαξης και ενεργοποίησης της παραδοσιακής χειροτεχνίας του τόπου. Ο François-Xavier Richard ήδη σκέφτεται τους τρόπους με τους οποίους μπορεί να γεννηθεί η ευρωπαϊκή κοινότητα χειροτεχνικών επαγγελματιών, μια ιδέα που συνέλαβε κατά τη διάρκεια της Αποστολής. Ίσως στο μέλλον δούμε να πραγματοποιείται αυτό το όμορφο σχέδιο.

Στη Γαλλία εμπλέκομαι ενεργά στα ζητήματα των χειροτεχνικών επαγγελματιών, ιδιαίτερα με το ίδρυμα Bettencourt Schueller. Μάλιστα δεν περίμενα καν να γυρίσω στη Γαλλία για να αρχίσω να λέω πως θα μπορούσαμε από τώρα να σκεφτόμαστε σοβαρά το ζήτημα των χειροτεχνικών επαγγελματιών σε ευρωπαϊκή κλίμακα. Είμαι διαθέσιμος αν πρέπει να καθίσουμε γύρω από ένα τραπέζι και να στρωθούμε στη δουλειά. (FX)

Όσο για τον αιρετό, εξέφρασε την αληθινή του θέληση να υλοποιήσει ορισμένες φαντασιώσεις που γεννήθηκαν κατά τη διάρκεια της Διερευνητικής Αποστολής, ξεκινώντας από τη μετατροπή του Καταλύματος της Γαλλίας σε κέντρο χειροτεχνικών επαγγελματιών. Στο τέλος της παρουσίασης της αποστολής, οι παρόντες συζητούν γύρω από ένα τραπέζι για τον καλύτερο τρόπο εκκίνησης του σχεδίου και συμφωνούν για ένα πρώτο στάδιο όπου θα δημιουργηθεί στο Κατάλυμα ένα κέντρο σύγχρονης κεραμικής, που μπορεί στη συνέχεια να ανοίξει και στα άλλα χειροτεχνικά επαγγέλματα μέσω του Fab lab που πρότεινε ο καλλιτέχνης. Τότε ο αιρετός δηλώνει:

Θα ήθελα να πω με λίγα λόγια πως είμαι πολύ χαρούμενος για τη συζήτηση αυτή. Ανακοινώνω ότι θα χρηματοδοτήσουμε τη δημιουργία του κέντρου κεραμικής στο Κατάλυμα της Γαλλίας. (ΓΧ)

Έτσι ο Γιώργος Χατζημάρκος υλοποιεί τη θέληση που είχε εκφράσει να αντιδράσει γρήγορα στην εξαφάνιση των χειροτεχνικών επαγγελματιών και στη μετατροπή της παλιάς πόλης σε αποκλειστικά τουριστικό τόπο. Άλλωστε δεν θέλει να σταματήσει εδώ αλλά να εμβαθύνει στις ιδέες που γεννήθηκαν στη διάρκεια της Διερευνητικής Αποστολής με τη βοήθεια του καλλιτέχνη, πέρα από το πλαίσιο που προέβλεπε το πρόγραμμα.

Νομίζω ότι τους επόμενους μήνες, από τον Σεπτέμβριο του 2019, θα δουλέψουμε με τη βοήθεια του Francois-Xavier στην υλοποίηση των ιδεών του. Και νομίζω ότι θα έχουμε και μια πολύ καλή συνεργασία με τον κύριο δήμαρχο στα θέματα αυτά. (ΓΧ)



Ο Γιώργος Χατζημάρκος (δεξιά) δίπλα σε έναν ντόπιο τεχνίτη κατά τη διάρκεια της Διερευνητικής Αποστολής μαζί με τον καλλιτέχνη

Προσπάθησα να κάνω τη λιγότερη δυνατή προετοιμασία έτσι ώστε να είμαι απαλλαγμένος από κάθε προκαθορισμένη ιδέα. Περίμενα πολλά από τη συνάντηση με τους τεχνίτες. Μπόρεσαν να μου δώσουν το όραμά τους για το νησί μέσα από τα επαγγέλματά τους και πρέπει να πω πως με υποδέχτηκαν με απίστευτο τρόπο. (FX)



Ο αιρετός και ο καλλιτέχνης στη Νέα Αγορά Ρόδου, έναν χώρο πλέον σε αχρησία

Βέβαια βρισκόμασταν στη Ρόδο και όχι σε κάποιο εγκαταλειμμένο προάστιο απρόσωπης πόλης, μιας από τις τόσες πολλές που υπάρχουν. Όμως χρειάζονται μέρη φορτισμένα με σημασία και ιστορία που θα χρησιμεύσουν ως παράδειγμα, και κατόπιν θα πρέπει να προχωρήσουμε παραπέρα να αναζητήσουμε τις ιστορίες και τη σημασία στους τόπους που μας συγκροτούν. (FX)

Με το βλέμμα στραμμένο στην Ανατολή. Ο Γιώργος Χατζημάρκος και ο François-Xavier Richard στο λιμάνι της Ρόδου



